

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148
0033 Oslo

Svar til høring – Konsekvensutredning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel og utkast til beslutning om åpning av område

Senter for dyphavsforskning ved Universitet i Bergen viser til høringsbrev fra Olje- og energidepartementet der vi inviteres til å gi innspill til konsekvensutredning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel og utkast til en beslutning om åpning av område.

Senteret har vært banebrytende for moderne vitenskapelig utforskning av dyphavsområdene i Norskehavet. Den tverrfaglige forskningen har ført til påvisning av mineralforekomster, og til kunnskap om dyphavsmiljøer der havbunnsmineraler forekommer. Basert på dette har vi bidratt til deler av kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for konsekvensutredningen. Vi setter pris på muligheten til også å kunne kommentere utkastet til beslutning om åpning av området.

Samfunnet har et grunnleggende behov for langsiktig og sikker tilgang til mineralråstoffer. Dyphavene rommer slike ressurser, og kan bli en fremtidig kilde til flere kritiske metaller og grunnstoffer. Det er betydelig usikkerhet knyttet til ressursgrunnlaget i norske havområder, og til miljøpåvirkningene som industriell aktivitet kan medføre. En eventuell åpning av områdene for leting og utvinning av ressurser krever derfor en forsiktig og stegvis tilnærming, og kritisk evaluering etter hvert som ny kunnskap bygges opp og kunnskapshull fylles (se sentrale kunnskapshull knyttet miljø nedenfor).

I høringsbrevet fremgår det at Departementet ser for seg en skrittvis utforsking av området gjennom tildeling av tillatelser for leteaktivitet. Slik aktivitet vil bidra til datainnsamling og kunnskapsoppbygging, og eventuelt lede frem til søknad om utvinningstillatelse.

Slik vi ser det, er dagens faktagrunnlag tilstrekkelig til å starte en letefase under et juridisk rammeverk (se spesifikke kommentarer nedenfor). Vi deler utredningens vurdering av at leteaktivitet vil ha liten miljøpåvirkning, forutsatt at den baserer seg på metodikk tilsvarende den som har vært benyttet i forbindelse med forskning og offentlig utredningsarbeid.

En eventuell utvinningsfase, må derimot bygge på et faktagrunnlag som er vesentlig mer omfattende og kvalitativt bedre enn det vi har i dag. Først da kan samfunnsnyttene ved å hente ut mineraler fra dyphavet bli veid opp mot miljøkonsekvenser og kostnader. Dette vil kreve et betydelig kunnskapsløft. Det er lite trolig at selskaper som får letelisens vil kunne stå for store deler av dette løftet. Slik vi ser det, vil et slikt kunnskapsløft kreve en betydelig statlig innsats. Det bør da legges til rette for at universiteter og uavhengige forskningsinstitusjoners kan delta i arbeidet. For dette trengs det både forskningsmidler og ny nasjonal marin forskningsinfrastruktur.

I tillegg til disse generelle vurderingene har vi følgende spesifikke kommentarer:

Rammeverk for letevirksomhet: Et juridisk rammeverk må utarbeides før områder kan åpnes for mineralleting og lisenser kan utstedes. Utviklingen av leteregelverket bør involvere forskere og eksperter på relevante felt som er i stand til å gi klare definisjoner av de ulike habitatene (f.eks. inaktive felt), vesentlige variabler som må måles eller hva som utgjør et akseptabelt nivå av miljøpåvirkning. Rammeverket bør etablere et klart sett med regler og prosedyrer for letefasen, inkludert blant annet en beskrivelse av typen aktiviteter som er tillatt og en definisjon av områder som er stengt for leting basert på vitenskapelige kriterier, slik som nærhet til sjeldne og sårbare økosystemer (f.eks. aktive varmekilder og svampegrunner) eller på grunn av mulige konflikter med andre aktiviteter som vitenskapelig forskning og bioprospektering. En bør her se til internasjonalt anerkjente retningslinjer for ansvarlig forskningsatferd i disse habitatene, skissert i InterRidge Code of Conduct. Regelverket bør også inneholde krav til vurdering av miljøpåvirkningen av den foreslåtte letevirksomheten, samt en beskrivelse av mulige avbøtende metoder.

Sentrale kunnskapshull knyttet til miljø: Spesielt mangler vi tilstrekkelig grunnleggende forståelse av dyphavsøkosystemet, inkludert dets abiotiske egenskaper, biodiversitet og økologiske prosesser. Kartlegging av havbunnsressurser og naturtyper dekker bare en liten del av vurderingsområdet og er derfor utilstrekkelig til å muliggjøre arealforvaltningstiltak (f.eks. opprettelse av marine verneområder). Prosesser som konnektivitet og økosystemfunksjoner har ikke blitt undersøkt, men slik kunnskap er avgjørende for miljøforvaltning. Kontinuerlige dyphavsobservasjoner ved hjelp av fysiske, kjemiske og biologiske sensorer er et annet forskningsbehov. Langsiktige (flerårige) tidsseriedata er nøkkelen til robuste biologiske og miljømessige grunnlinjer som er nødvendige for å skille mellom naturlig dynamikk og menneskeskapt forstyrrelse. Etter at nødvendig kunnskapsgrunnlag er tilegnet, vil det være mulig å definere god miljøstatus for dyphavsøkosystemet, samt vurdere miljørisiko og mulige påvirkninger fra utvinning av havbunnsmineraler med hensyn til fjerning av habitat, spredning av partikler og eksponering mot toksiske stoffer, lyd og mulige kumulative konsekvenser. En global vurdering av tilgjengelige data er også nødvendig for å sette miljømål og standarder for fremtidige lete- og utvinningsaktiviteter.

26.01.2023

Rolf Birger Pedersen

Leder, Senter for dyphavsforskning

Universitetet i Bergen